

Το παρόν κείμενο, εξαιρουμένων των δύο πρώτων σελίδων του, αποτελεί πιστή μετάφραση τριών ενότητων που περιλαμβάνει η «Έκθεση αξιολόγησης (βάσης) της GREVIO για τα νομοθετικά και άλλα μέτρα που θέτουν σε εφαρμογή τις διατάξεις της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης) – ΕΛΛΑΔΑ». Οι ενότητες είναι οι ακόλουθες:

- «Πρόλογος» (σελ. 4-5)
- «Συμπερασματικές παρατηρήσεις» (σελ. 79)
- «Παράρτημα I: Κατάλογος προτάσεων και υποδείξεων της GREVIO» (σελ. 80-92)

Ολόκληρη η Έκθεση, η οποία δημοσιεύθηκε στις 14 Νοεμβρίου 2023, είναι διαθέσιμη στην Αγγλική γλώσσα στον επίσημο ιστότοπο της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης: <https://www.coe.int/en/web/istanbul-convention/greece>

Το **Παράρτημα I** συγκεντρώνει όλες τις συστάσεις προς την Ελλάδα, το σκεπτικό των οποίων αναλύει η GREVIO στο σώμα της Έκθεσης.

Συνολικά η GREVIO διατύπωσε **71 συστάσεις και προτάσεις που αφορούν** στο 77% των άρθρων που εξετάστηκαν (σε **47 από τα 61 άρθρα** που περιλαμβάνουν τα 7 κεφάλαια της Σύμβασης). Η GREVIO, χρησιμοποιώντας 4 διαφορετικά ρήματα, κατηγοριοποιεί τις συστάσεις της σε **4 ομάδες ανάλογα με το επίπεδο του επείγοντος** που αποδίδει σε καθεμία από αυτές. Πιο συγκεκριμένα:

- το **25,3%** των συστάσεων είναι **κατεπείγουσες**, επειδή διαπίστωσε πως συγκεκριμένη νομοθεσία και/ή εφαρμοζόμενες πολιτικές ή πρακτικές της χώρας μας έρχονται σε αντίφαση με προβλέψεις της Σύμβασης ή επειδή υπάρχουν προβλέψεις της Σύμβασης που δεν εφαρμόζονται καθόλου ή εφαρμόζονται ελλιπώς. Πρόκειται για **18 συστάσεις** που αφορούν στα άρθρα που σημαίνονται με κόκκινο στον πίνακα που ακολουθεί, τις οποίες **η GREVIO καλεί την Ελλάδα να υλοποιήσει άμεσα**
- το **47,9%** των συστάσεων είναι **επείγουσες**, επειδή η GREVIO διαπίστωσε ελλείψεις που πρέπει να διορθωθούν το συντομότερο δυνατόν. Πρόκειται για **34 συστάσεις** που αφορούν στα άρθρα που σημαίνονται με μωβ στον πίνακα, τις οποίες **η GREVIO ενθαρρύνει έντονα την Ελλάδα να υλοποιήσει στο εγγύς μέλλον**
- **18 συστάσεις** (25,3%) εντάσσονται στο τρίτο επίπεδο επείγοντος, που σημαίνει ότι εντοπίστηκαν ελλείψεις που είναι σημαντικές και χρήζουν βελτίωσης αλλά δεν επείγουν τόσο όσο οι προηγούμενες δύο κατηγορίες και, ως εκ τούτου, **η GREVIO ενθαρρύνει την Ελλάδα να ασχοληθεί με αυτές σε δεύτερο χρόνο**
- Στην τελευταία κατηγορία, στην οποία εντάσσονται όσες προτάσεις της GREVIO **προσκαλούν** για βελτίωση της υλοποίησης των προβλέψεων της Σύμβασης που θεωρούνται ήδη επαρκείς, υπάρχει μόνο **μία πρόταση** (1,4% των συστάσεων) για το άρθρο 59.

Κεφάλαιο	Άρθρο	Η GREVIO			
		καλεί	ενθαρρύνει έντονα	ενθαρρύνει	προσκαλεί
I. Σκοποί, ορισμοί, ισότητα και μη διακριτική μεταχείριση, γενικές υποχρεώσεις (Άρ. 1-6)	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
	6				
II. Ολοκληρωμένες πολιτικές και συλλογή δεδομένων (Άρ. 7-11)	7				
	8				
	9				
	10				
	11				
III. Πρόληψη (Άρ. 12-17)	12				
	13				
	14				
	15				
	16				
	17				
IV. Προστασία και υποστήριξη (Άρ. 18-28)	18				
	19				
	20				
	21				
	22				
	23				
	24				
	25				
	26				
	27				
V. Ουσιαστικό δίκαιο (Άρ. 29-48)	28				
	29				
	30				
	31				
	32				
	33				
	34				
	35				
	36				
	37				
	38				
	39				
	40				
	41				
VI. Έρευνα, ποινική δίωξη, δικονομικό δίκαιο και προστατευτικά μέτρα (Άρ. 49-58)	42				
	43				
	44				
	45				
	46				
	47				
	48				
	49				
	50				
	51				
VII. Μετανάστευση και άσυλο (Άρ. 59-61)	52				
	53				
	54				
	55				
	56				
	57				
	58				
	59				
	60				
	61				

Πρόλογος

Η Ομάδα Εμπειρογνομώνων για τη Δράση κατά της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (GREVIO) είναι ένα ανεξάρτητο σώμα παρακολούθησης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων στο οποίο έχει ανατεθεί να παρακολουθεί την εφαρμογή της Σύμβασης του Συμβουλίου της Ευρώπης για την Πρόληψη και την Καταπολέμηση της Βίας κατά των Γυναικών και της Ενδοοικογενειακής Βίας (CETS αριθ. 210, «η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης») από τα συμβαλλόμενα μέρη της Σύμβασης. Αποτελείται από 15 ανεξάρτητες/-ους και αμερόληπτες/-ους εμπειρογνομότισσες/-γνώμονες που διορίζονται βάσει της αναγνωρισμένης εμπειρογνομοσύνης τους στους τομείς των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, της ισότητας των φύλων, της βίας κατά των γυναικών ή/και στην παροχή βοήθειας και προστασίας στα θύματα.

Οι καταστατικές δραστηριότητες της GREVIO περιλαμβάνουν την παρακολούθηση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης ανά χώρα (διαδικασία αξιολόγησης), την έναρξη ερευνών για συγκεκριμένες περιστάσεις σε ένα συμβαλλόμενο μέρος της σύμβασης (διαδικασία έρευνας) και την έκδοση γενικών συστάσεων σχετικά με θέματα και έννοιες της σύμβασης.

Η παρούσα έκθεση είναι ο καρπός της πρώτης διαδικασίας αξιολόγησης (βάσης) που πραγματοποιήθηκε για την Ελλάδα. Καλύπτει τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης στο σύνολό της¹ και, ως εκ τούτου, αξιολογεί το επίπεδο συμμόρφωσης της νομοθεσίας και των πρακτικών της χώρας σε όλους τους τομείς που καλύπτονται από τη Σύμβαση. Υπό το πρίσμα του πεδίου εφαρμογής της σύμβασης - όπως ορίζεται στο άρθρο 2, παράγραφος 1 - η αξιολόγηση βάσης εστιάζει στα μέτρα που λαμβάνονται σε σχέση με «όλες τις μορφές βίας κατά των γυναικών, συμπεριλαμβανομένης της ενδοοικογενειακής βίας, η οποία πλήττει δυσανάλογα τις γυναίκες». Ως εκ τούτου, ο όρος «θύμα» που χρησιμοποιείται σε όλη την παρούσα έκθεση πρέπει να νοείται ως αναφορά σε γυναίκα ή κορίτσι θύμα.

Με βάση την αξιολόγηση αυτή, η έκθεση προτείνει μέτρα για την ενίσχυση της εφαρμογής της σύμβασης. Κατά την πρόταση των μέτρων αυτών, η GREVIO έχει υιοθετήσει τη χρήση διαφορετικών ρημάτων που αντιστοιχούν σε διαφορετικά επίπεδα επείγοντος, σημειώνοντας ότι όλα τα μέτρα είναι σημαντικά. Τα ρήματα, κατά σειρά προτεραιότητας, είναι «καλεί», «ενθαρρύνει έντονα», «ενθαρρύνει» και «προσκαλεί».² Η GREVIO χρησιμοποιεί το ρήμα «καλεί» όταν θεωρεί ότι απαιτείται άμεση δράση για να συμμορφωθεί η νομοθεσία ή οι πολιτικές του μέρους με τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης ή για να διασφαλιστεί η εφαρμογή της. Το «ενθαρρύνει έντονα» χρησιμοποιείται όταν η GREVIO έχει διαπιστώσει ελλείψεις που πρέπει να διορθωθούν στο εγγύς μέλλον, προκειμένου να διασφαλιστεί η πλήρης εφαρμογή της σύμβασης. Ένα τρίτο επίπεδο επείγοντος υποδεικνύεται από τη χρήση του ρήματος «ενθαρρύνει», το οποίο χρησιμοποιείται για ελλείψεις που απαιτούν προσοχή, αν και ενδεχομένως σε μεταγενέστερο στάδιο. Τέλος, το ρήμα «προσκαλεί» υποδεικνύει μικρά κενά στην εφαρμογή των οποίων την κάλυψη καλείται να εξετάσει το μέρος ή προτάσεις που διατυπώνονται για να καθοδηγήσουν τη διαδικασία εφαρμογής.

Η πρώτη διαδικασία αξιολόγησης (βάσης) αποτελείται από διάφορα στάδια, καθένα από τα οποία επιτρέπει στην GREVIO να λάβει κρίσιμες πληροφορίες στις οποίες θα βασίσει την έκθεσή της. Πραγματοποιείται ως διαδικασία εμπιστευτικού διαλόγου με στόχο την παροχή προτάσεων και υποδείξεων βελτίωσης για τη συγκεκριμένη χώρα που αναπτύσσονται στο εθνικό πλαίσιο του υπό εξέταση μέρους. Τα στάδια περιλαμβάνουν τα ακόλουθα:

¹ Με εξαίρεση το κεφάλαιο VIII της σύμβασης, το οποίο η GREVIO θεώρησε λιγότερο σημαντικό για την αξιολόγηση της εθνικής κατάστασης σε κάθε συμβαλλόμενο μέρος.

² Σημείωση της μεταφράστριας: urges - strongly encourages – encourages - invites

- υποβολή, από το μέρος, έκθεσης που συντάσσεται μέσω του ερωτηματολογίου βάσης της GREVIO (η κρατική έκθεση),
- επίσκεψη αξιολόγησης στο υπό εξέταση μέρος για να συναντηθεί με κυβερνητικούς και μη κυβερνητικούς εκπροσώπους που εργάζονται στο πεδίο αυτό,
- παρατηρήσεις του μέρους στην προκαταρκτική έκθεση της GREVIO,
- δημοσίευση της έκθεσης της GREVIO μετά την έγκρισή της, μαζί με τυχόν παρατηρήσεις που έλαβε από το μέρος.

Επιπλέον, η GREVIO συλλέγει επίσης πρόσθετες πληροφορίες από διάφορες άλλες πηγές, συμπεριλαμβανομένων μη κυβερνητικών οργανώσεων (ΜΚΟ), άλλων μελών της κοινωνίας των πολιτών, εθνικών θεσμικών οργάνων για τα ανθρώπινα δικαιώματα και οργάνων του Συμβουλίου της Ευρώπης (Κοινοβουλευτική Συνέλευση, Επίτροπος Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και άλλα σχετικά όργανα), καθώς και οργάνων άλλων διεθνών συμβάσεων. Στο πλαίσιο της αξιολόγησης της Ελλάδας, η GREVIO έλαβε γραπτές συνεισφορές από το Κέντρο Διοτίμα και το End FGM European Network (από κοινού), το Intersex Greece, την Επιτροπή για το Οικογενειακό Δίκαιο και τη Συναινετική Συνεπιμέλεια, την Association of Women of Southern Europe (AFEM) και τα I Have Rights και Human Rights Legal Project (από κοινού).

Η κρατική έκθεση και οι γραπτές συνεισφορές που υπέβαλε η κοινωνία των πολιτών έχουν δημοσιοποιηθεί και είναι διαθέσιμες στον επίσημο ιστότοπο της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.

Η ανάλυση, οι υποδείξεις και οι προτάσεις που περιλαμβάνονται στην παρούσα πρώτη έκθεση αξιολόγησης βάσης εκπονήθηκαν με αποκλειστική ευθύνη της GREVIO. Καλύπτει την κατάσταση όπως παρατηρήθηκε από την αντιπροσωπεία της GREVIO κατά την επίσκεψη αξιολόγησής της στην Ελλάδα. Όπου ήταν διαθέσιμες, έχουν επίσης ληφθεί υπόψη σημαντικές νομοθετικές και πολιτικές εξελίξεις μέχρι τις 26 Οκτωβρίου 2023.

Σύμφωνα με τη σύμβαση, τα εθνικά κοινοβούλια λαμβάνουν την έκθεση αυτή από τις εθνικές αρχές (άρθρο 70, παράγραφος 2). Η GREVIO ζητά από τις εθνικές αρχές να μεταφράσουν την παρούσα έκθεση στην επίσημη εθνική τους γλώσσα ή γλώσσες και να διασφαλίσουν την ευρεία διάδοσή της, όχι μόνο στους αρμόδιους κρατικούς φορείς σε όλα τα επίπεδα (εθνικό, περιφερειακό και τοπικό), ιδίως στην κυβέρνηση, τα υπουργεία και το δικαστικό σώμα, αλλά και στις ΜΚΟ και άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που δραστηριοποιούνται στον τομέα της βίας κατά των γυναικών.

Συμπερασματικές παρατηρήσεις

360. Τα νομοθετικά μέτρα και οι πολιτικές που έχουν υιοθετηθεί τις τελευταίες δύο δεκαετίες καταδεικνύουν σαφώς τη δέσμευση της Ελλάδας για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών. Η θέσπιση, το 2006, του νόμου για την ενδοοικογενειακή βία αποτέλεσε τη βάση για την ανάπτυξη περαιτέρω πολιτικών και μέτρων, συμπεριλαμβανομένων διαδοχικών εθνικών προγραμμάτων για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών, με βάση μια προσέγγιση που λαμβάνει υπόψη το φύλο. Μετά την κύρωση της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης το 2018, οι Ελληνικές Αρχές έχουν κάνει σημαντικά πρόσθετα βήματα, μεταξύ άλλων σε νομοθετικό επίπεδο, για να υποστηρίξουν την εφαρμογή της σύμβασης.

361. Η Γενική Γραμματεία Δημογραφικής και Οικογενειακής Πολιτικής και Ισότητας των Φύλων διαδραματίζει έναν ηγετικό ρόλο στην προώθηση και τον συντονισμό της εφαρμογής της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης στην Ελλάδα. Επιπλέον, οι πολιτικές και τα προγράμματα για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών περιλαμβάνουν μια διατομεακή διάσταση. Έχουν επίσης ληφθεί σημαντικά μέτρα για τη βελτίωση της ανταπόκρισης των δικτικών αρχών στις ανάγκες των γυναικών θυμάτων έμφυλης βίας, ιδίως με τη βελτίωση της συλλογής δεδομένων σχετικά με τη βία κατά των γυναικών και τη δημιουργία εξειδικευμένων αστυνομικών μονάδων. Έχουν επίσης ληφθεί μέτρα για να βελτιωθεί η συμμόρφωση της νομοθεσίας με τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, ιδίως με την υιοθέτηση ενός ορισμού του βιασμού που βασίζεται στην έννοια της ελεύθερης συναίνεσης.

362. Σε αυτό το πλαίσιο των θετικών νομοθετικών μέτρων και πολιτικών, οι πρόσφατες νομοθετικές εξελίξεις, ιδίως ο νόμος 4800/2021 σχετικά με τις μεταρρυθμίσεις που αφορούν τις σχέσεις γονέων-παιδιών και άλλα θέματα οικογενειακού δικαίου, καθώς και η συχνή χρήση του "συνδρόμου γονικής αποξένωσης" στο πλαίσιο δικαστικών διαδικασιών, εγείρουν σοβαρές ανησυχίες, καθώς ενδέχεται να επηρεάσουν αρνητικά την έμφυλη κατανόηση της βίας κατά των γυναικών και τα βήματα που έχει κάνει η Ελλάδα την τελευταία δεκαετία για την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και την παράλληλη προώθηση της ισότητας των φύλων. Επιπλέον, αρκετές επαγγελματικές ομάδες χρειάζονται πιο συστηματική και ευρύτερη κατάρτιση για να καταλήξουν σε μια πιο ολοκληρωμένη κατανόηση των διαφόρων μορφών βίας κατά των γυναικών. Πράγματι, ορισμένες μορφές βίας κατά των γυναικών δεν λαμβάνουν ακόμη την απαιτούμενη προσοχή. Είναι αναγκαίο να διασφαλιστεί η αποτελεσματική εφαρμογή, σε ολόκληρη τη χώρα, των πολιτικών για την πρόληψη και την καταπολέμηση όλων των μορφών βίας που καλύπτονται από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, ιδίως με την προώθηση αυξημένου συντονισμού και μεγαλύτερης συνέπειας των πολιτικών και των μέτρων στις διάφορες γεωγραφικές περιοχές. Αυτά και άλλα ζητήματα αναπτύσσονται στην παρούσα έκθεση με στόχο την παροχή καθοδήγησης στις Ελληνικές Αρχές για την ενίσχυση της εφαρμογής των διατάξεων της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης.

363. Με την παρούσα έκθεση, η GREVIO επιθυμεί να στηρίξει τις Ελληνικές Αρχές σε αυτή την προσπάθεια και τις καλεί να την ενημερώνουν τακτικά για τις εξελίξεις όσον αφορά την εφαρμογή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης. Η GREVIO προσβλέπει στη συνέχιση της γόνιμης συνεργασίας της με τις Ελληνικές Αρχές.

364. Προκειμένου να διευκολυνθεί η εφαρμογή των υποδείξεων και των προτάσεων της, η GREVIO ζητά από τις εθνικές αρχές να μεταφράσουν την παρούσα έκθεση στην επίσημη εθνική γλώσσα και να διασφαλίσουν την ευρεία διάδοσή της, όχι μόνο στους αρμόδιους κρατικούς φορείς σε όλα τα επίπεδα (εθνικό, περιφερειακό και τοπικό), και ιδίως στην κυβέρνηση, στα αρμόδια υπουργεία και στο δικαστικό σώμα, αλλά και στις ΜΚΟ και σε άλλες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών που εργάζονται για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και για την υποστήριξη των θυμάτων.

Παράρτημα Ι

Κατάλογος προτάσεων και υποδείξεων της GREVIO

Ι. Σκοποί, ορισμοί, ισότητα και μη διακριτική μεταχείριση, γενικές υποχρεώσεις

Β. Πεδίο εφαρμογής της σύμβασης και ορισμοί (άρθρα 2 και 3)

1. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν μέτρα, μεταξύ άλλων σε νομοθετικό επίπεδο, για να διασφαλίσουν ότι θα επιλυθούν τυχόν ασυνέπειες στις εφαρμοστέες νομοθετικές διατάξεις για την ενδοοικογενειακή βία και ότι οι νομικοί ορισμοί των μορφών βίας κατά των γυναικών θα ευθυγραμμιστούν με εκείνους που προβλέπονται από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. (παράγραφος 8)

2. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν αποφασιστικά μέτρα για να διασφαλίσουν ότι οι νόμοι, οι πολιτικές και τα προγράμματά τους αντιμετωπίζουν επαρκώς όλες τις μορφές βίας που καλύπτονται από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. (παράγραφος 9)

Γ. Θεμελιώδη δικαιώματα, ισότητα και μη διακριτική μεταχείριση (άρθρο 4)

1. Ισότητα των φύλων και μη διακριτική μεταχείριση

3. Η GREVIO ενθαρρύνει τις Ελληνικές Αρχές να εντείνουν τις προσπάθειες για την εφαρμογή της νομοθεσίας και των δημόσιων πολιτικών για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών και να διασφαλίσουν την πρακτική εφαρμογή της αρχής της ισότητας των φύλων. (παράγραφος 12)

2. Διασταυρούμενες διακρίσεις

4. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές: (παράγραφος 18)

- α. να εντείνουν τη δράση τους για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών που είναι εκτεθειμένες σε διασταυρούμενες διακρίσεις, λαμβάνοντας μέτρα για την εξάλειψη κάθε διάκρισης που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες Ρομά, οι γυναίκες LGBTI, οι αιτούσες άσυλο, οι προσφύγισες και μετανάστριες και οι γυναίκες με αναπηρία,
- β. να αυξήσουν την ενημερότητα των θυμάτων που ανήκουν σε αυτές τις ομάδες γυναικών για τα δικαιώματά τους σε υπηρεσίες προστασίας και υποστήριξης,
- γ. να αναπτύξουν και να βελτιώσουν την πρόσβαση σε υπηρεσίες προστασίας και υποστήριξης για τις προαναφερθείσες ομάδες γυναικών,
- δ. να υποστηρίξουν την έρευνα σχετικά με τις μορφές βίας που βιώνουν συγκεκριμένες ομάδες γυναικών και κοριτσιών που κινδυνεύουν να εκτεθούν ή είναι εκτεθειμένες σε διασταυρούμενες διακρίσεις.

Ε. Πολιτικές ευαισθητοποιημένες ως προς τη διάσταση του φύλου (άρθρο 6)

5. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να διασφαλίσουν ότι η διάσταση του φύλου που ενυπάρχει στη βία κατά των γυναικών, ενσωματώνεται στην ανάπτυξη όλων των νόμων, των πολιτικών και των μέτρων που σχετίζονται με τη βία κατά των γυναικών. (παράγραφος 22)

II. Ολοκληρωμένες πολιτικές και συλλογή δεδομένων

A. Συνεκτικές και συντονισμένες πολιτικές (άρθρο 7)

6. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να διασφαλίσουν την αποτελεσματική εφαρμογή, σε ολόκληρη τη χώρα, των πολιτικών για την πρόληψη και την καταπολέμηση όλων των μορφών βίας που καλύπτονται από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, ιδίως μέσω της προώθησης αυξημένου συντονισμού και μεγαλύτερης συνέπειας των πολιτικών και των μέτρων στις διάφορες γεωγραφικές περιοχές. Οι προσπάθειες αυτές θα πρέπει να υποστηριχθούν με τη διάθεση των κατάλληλων οικονομικών πόρων. (παράγραφος 28)

B. Οικονομικοί πόροι (άρθρο 8)

7. Η GREVIO καλεί τις Ελληνικές Αρχές να εξασφαλίσουν κατάλληλους, βιώσιμους και μακροπρόθεσμους οικονομικούς πόρους για όλες τις πολιτικές, τα μέτρα και τη νομοθεσία που αποσκοπούν στην πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών και της ενδοοικογενειακής βίας, καθώς και για τους θεσμούς που είναι επιφορτισμένοι με την εφαρμογή τους, ιδίως το δίκτυο δομών για την πρόληψη και την καταπολέμηση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών. (παράγραφος 33)

Γ. Μη κυβερνητικές οργανώσεις και κοινωνία των πολιτών (άρθρο 9)

8. Η GREVIO καλεί τις Ελληνικές Αρχές να εξασφαλίσουν βιώσιμα επίπεδα χρηματοδότησης για τις ΜΚΟ που ασχολούνται με τα δικαιώματα των γυναικών και παρέχουν υπηρεσίες υποστήριξης σε γυναίκες θύματα όλων των μορφών βίας ή τις βοηθούν. Τέτοιες κατάλληλες ευκαιρίες χρηματοδότησης θα πρέπει να διασφαλίζονται, για παράδειγμα, μέσω μακροπρόθεσμων επιχορηγήσεων που βασίζονται σε διαφανείς διαδικασίες σύναψης συμβάσεων. (παράγραφος 38)

9. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να εντείνουν τις διαβουλεύσεις με ένα φάσμα οργανώσεων για τα δικαιώματα των γυναικών, προκειμένου να συμπεριληφθούν οι απόψεις και οι εμπειρίες τους στο σχεδιασμό νόμων, πολιτικών και μέτρων για την πρόληψη και την καταπολέμηση όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών. Οι αρχές θα πρέπει να αναγνωρίσουν πλήρως την αξία και την εμπειρογνωμοσύνη που προσφέρουν μέσω της έμφυλης προσέγγισής τους στη βία κατά των γυναικών η οποία επικεντρώνει στα δικαιώματα και τις ανάγκες των θυμάτων (παράγραφος 39).

Δ. Συντονιστικός φορέας (άρθρο 10)

10. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές: (παράγραφος 47)

- α. να επεκτείνουν τις τρέχουσες προσπάθειες για τη στήριξη του έργου της Γενικής Γραμματείας ως εθνικού συντονιστικού οργάνου, διαθέτοντας τους αναγκαίους οικονομικούς πόρους που θα διασφαλίζουν τη βιωσιμότητα του έργου της,
- β. να εξασφαλίσουν, αφενός, τον συντονισμό και την εφαρμογή των πολιτικών και των μέτρων και, αφετέρου, την ανεξάρτητη παρακολούθηση και αξιολόγηση, ώστε να διασφαλίζεται η αντικειμενική αξιολόγηση των πολιτικών. Η παρακολούθηση και η αξιολόγηση θα πρέπει να διεξάγονται σε

τακτική βάση, με τη χρήση συγκρίσιμων δεικτών και σε στενή διαβούλευση με πεπειραμένες οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών.

Ε. Συλλογή δεδομένων και έρευνα (άρθρο 11)

1. Συλλογή διοικητικών δεδομένων

δ. Δεδομένα σχετικά με τη διαδικασία ασύλου

11. Αναγνωρίζοντας τις προσπάθειες που καταβάλλουν οι Ελληνικές Αρχές για τη βελτίωση της συλλογής δεδομένων, η GREVIO τις ενθαρρύνει έντονα να βελτιώσουν περαιτέρω τη συλλογή των διαθέσιμων διοικητικών δεδομένων για όλες τις μορφές βίας που καλύπτονται από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, ιδίως στους τομείς της δικαιοσύνης και της υγείας, μεταξύ άλλων με: (παράγραφος 57)

- α. δημιουργία συστημάτων για τη συλλογή δεδομένων σχετικά με τα θύματα βίας κατά των γυναικών που εμπλέκονται σε ποινικές και αστικές διαδικασίες, διαχωρισμένα κατά φύλο και ηλικία τόσο του θύματος όσο και του δράστη, κατά τύπο βίας, κατά σχέση θύματος-δράστη και κατά γεωγραφική περιοχή,
- β. διασφάλιση της συγκρισιμότητας των δεδομένων που συλλέγονται από τις αρχές επιβολής του νόμου και τις δικαστικές αρχές και καθιέρωση ενός συστήματος που θα επιτρέπει την παρακολούθηση των υποθέσεων βίας κατά των γυναικών σε όλα τα στάδια των διαδικασιών επιβολής του νόμου και των δικαστικών διαδικασιών. συλλογή δεδομένων για τις αποφάσεις σχετικά με την επιμέλεια/επίσκεψη/διαμονή των παιδιών που έχουν λάβει ρητά υπόψη τους περιστατικά ενδοοικογενειακής βίας,
- γ. συλλογή δεδομένων σχετικά με τον αριθμό των αιτήσεων ασύλου για λόγους έμφυλης βίας κατά των γυναικών.

2. Έρευνες στον γενικό πληθυσμό

12. Η GREVIO ενθαρρύνει τις Ελληνικές Αρχές να παράσχουν επαρκείς οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους για την τακτική διεξαγωγή ερευνών στον γενικό πληθυσμό σχετικά με όλες τις μορφές βίας κατά των γυναικών που καλύπτονται από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. (παράγραφος 60)

3. Έρευνα

13. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν περαιτέρω μέτρα για: (παράγραφος 64)

- α. να διεξάγουν έρευνα για όλες τις μορφές βίας κατά των γυναικών, μεταξύ άλλων σε σχέση με συγκεκριμένες ομάδες θυμάτων που ενδέχεται να υπόκεινται σε διασταυρούμενες διακρίσεις, ιδίως τις γυναίκες Ρομά και τις γυναίκες LGBTI,
- β. να υποστηρίζουν την έρευνα για τη μελέτη και την τεκμηρίωση των επιπτώσεων που έχει στα παιδιά το να καθίστανται μάρτυρες ενδοοικογενειακής βίας,
- γ. να επενδύσουν στην αξιολόγηση των υφιστάμενων πολιτικών, νόμων και πρακτικών για να εκτιμήσουν το επίπεδο εφαρμογής τους και την ικανοποίηση των θυμάτων από τις παρεχόμενες υπηρεσίες, σε στενή συνεργασία με τις εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης.

III. Πρόληψη

B. Αύξηση της ευαισθητοποίησης (άρθρο 13)

14. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να προωθούν, σε τακτική βάση, την ευαισθητοποίηση και την κατανόηση του κοινού σχετικά με τις διάφορες μορφές βίας που καλύπτονται από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης και την έμφυλη φύση αυτής της βίας. Για να επιτευχθεί αυτό, οι Ελληνικές Αρχές θα πρέπει, ειδικότερα: (παράγραφος 71)

- α. να διεξάγουν δραστηριότητες ευαισθητοποίησης που απευθύνονται σε διάφορες ομάδες του πληθυσμού, συμπεριλαμβανομένων των ανδρών όλων των ηλικιών, ώστε να τροποποιηθούν οι υποκείμενες πατριαρχικές στάσεις και να προαχθεί η κατανόηση αυτού του είδους βίας,
- β. να συμπεριλαμβάνουν στον σχεδιασμό και την εφαρμογή των μέτρων ευαισθητοποίησης τις ΜΚΟ για τα δικαιώματα των γυναικών.

Γ. Εκπαίδευση (άρθρο 14)

15. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να ενισχύσουν τις προσπάθειες για να διασφαλίσουν την πρακτική εφαρμογή της απαίτησης να συμπεριληφθούν στα σχολικά προγράμματα σπουδών ή να μεταδοθούν με άλλο τρόπο γνώσεις σχετικά με τα στοιχεία που απαριθμούνται στο άρθρο 14 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, συμπεριλαμβανομένων των διαφόρων μορφών έμφυλης βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών. (παράγραφος 79)

16. Η GREVIO ενθαρρύνει επίσης έντονα τις Ελληνικές Αρχές να θεσπίσουν σαφείς κατευθυντήριες γραμμές για τον εντοπισμό και την αναφορά όλων των θυμάτων έμφυλης βίας στο σχολείο και σε χώρους άτυπης εκπαίδευσης, συμπεριλαμβανομένων των αθλητικών εγκαταστάσεων (παράγραφος 80).

Δ. Εκπαίδευση επαγγελματιών (άρθρο 15)

17. Η GREVIO καλεί τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν πρόσθετα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι όλοι οι επαγγελματίες που εργάζονται με θύματα ή δράστες όλων των μορφών βίας που καλύπτονται από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, και ιδίως οι δικαστικοί λειτουργοί, λαμβάνουν συστηματική και υποχρεωτική αρχική και ενδοϋπηρεσιακή εκπαίδευση για τον εντοπισμό και την αντιμετώπιση όλων των μορφών βίας που καλύπτονται από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. Για το σκοπό αυτό, οι Ελληνικές Αρχές θα πρέπει, ειδικότερα: (παράγραφος 92)

- α. να διασφαλίζουν ότι η αρχική και η ενδοϋπηρεσιακή κατάρτιση για τη βία κατά των γυναικών που παρέχεται σε όλες τις επαγγελματικές κατηγορίες είναι σύμφωνη με τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης,
- β. να διασφαλίζουν ότι η παρεχόμενη κατάρτιση καλύπτει θέματα όπως τα στερεότυπα που βασίζονται στο φύλο, η διαφορά μεταξύ σύγκρουσης και βίας, ο εντοπισμός των θυμάτων, τα δικαιώματα και οι ανάγκες των θυμάτων, η πρόληψη της δευτερογενούς θυματοποίησης, ο αντίκτυπος της βίας στα παιδιά που εκτίθενται σε αυτήν και η βία κατά των γυναικών που είναι εκτεθειμένες σε διασταυρούμενες διακρίσεις,
- γ. να παρέχουν επαρκή κονδύλια για προγράμματα και πρωτοβουλίες κατάρτισης, συμπεριλαμβανομένων εκείνων που παρέχονται από ΜΚΟ,
- δ. να αξιολογούν τον αντίκτυπο των προγραμμάτων κατάρτισης για διάφορες επαγγελματικές ομάδες.

E. Προληπτική παρέμβαση και θεραπευτικά προγράμματα (άρθρο 16)

1. Προγράμματα για δράστες ενδοοικογενειακής βίας

18. Η GREVIO καλεί τις Ελληνικές Αρχές: (παράγραφος 96)

- α. να ενισχύσουν ουσιαστικά τη δυναμικότητα και την εμπέλεια των προγραμμάτων για τους δράστες, μεταξύ άλλων με την εφαρμογή προγραμμάτων σε ολόκληρη τη χώρα, την εισαγωγή τους σε χώρους κράτησης και τη διασφάλιση ότι ο αντίκτυπός τους αξιολογείται επαρκώς από ανεξάρτητες οντότητες,
- β. να λάβουν τα απαραίτητα νομοθετικά και άλλα μέτρα για την αύξηση του επιπέδου παρακολούθησης και του ποσοστού ολοκλήρωσης των προγραμμάτων δραστών που έχουν διαταχθεί από εισαγγελείς στο πλαίσιο του μηχανισμού διαμεσολάβησης•
- γ. να αναπτύξουν κοινά ελάχιστα πρότυπα που θα εφαρμόζονται στα προγράμματα δραστών, ευθυγραμμισμένα με τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, ιδίως όσον αφορά την ανάγκη για μια προσέγγιση ευαίσθητη ως προς το φύλο και την αποδόμηση των έμφυλων στερεοτύπων, καθώς και την ανάγκη να εξασφαλιστεί η ασφάλεια των θυμάτων κατά τη διάρκεια της υλοποίησης των προγραμμάτων για τους δράστες,
- δ. να διασφαλίζουν ότι η αλληλεπίδραση μεταξύ των προγραμμάτων για τους δράστες και των ποινικών διαδικασιών δεν επηρεάζει αρνητικά το δικαίωμα των θυμάτων σε αμερόληπτες και δίκαιες νομικές διαδικασίες,
- ε. να διασφαλίζουν ότι τα θύματα ενδοοικογενειακής βίας ενημερώνονται και προστατεύονται επαρκώς κατά τη διάρκεια της διαδικασίας διαμεσολάβησης και ότι τα ίδια και τα παιδιά τους είναι ασφαλή.

2. Προγράμματα για σεξουαλικούς παραβάτες

19. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν μέτρα για να συμμορφωθούν με τις απαιτήσεις του άρθρου 16, παράγραφος 2, της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης σχετικά με την καθιέρωση θεραπευτικών προγραμμάτων για τους δράστες σεξουαλικών εγκλημάτων, λαμβάνοντας δεόντως υπόψη τις βέλτιστες πρακτικές που έχουν αναπτυχθεί διεθνώς και διασφαλίζοντας μια προσέγγιση βασισμένη στα ανθρώπινα δικαιώματα. (παράγραφος 98)

ΣΤ. Συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα και των μέσων μαζικής ενημέρωσης (άρθρο 17)

20. Λαμβάνοντας υπόψη τον σημαντικό ρόλο των μέσων ενημέρωσης στην προώθηση της ισότητας μεταξύ γυναικών και ανδρών και στη μείωση του επιπέδου κοινωνικής αποδοχής της βίας κατά των γυναικών, η GREVIO ενθαρρύνει τις Ελληνικές Αρχές να προωθήσουν την ανάπτυξη ειδικών προτύπων αυτορρύθμισης για μια ισορροπημένη, μη σεξιστική και απαλλαγμένη από τακτικές εντυπωσιασμού κάλυψη της βίας κατά των γυναικών και να προωθήσουν την κατάρτιση των δημοσιογράφων σχετικά με τις διάφορες μορφές βίας κατά των γυναικών και της βίας λόγω φύλου και τον τρόπο παρουσίασής τους στα μέσα μαζικής ενημέρωσης. (παράγραφος 102)

21. Αναγνωρίζοντας τα σημαντικά μέτρα που έλαβαν οι Ελληνικές Αρχές για την πρόληψη και την καταπολέμηση της βίας κατά των γυναικών στον εργασιακό χώρο, η GREVIO τις ενθαρρύνει να λάβουν πρόσθετα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι οι γυναίκες θύματα βίας και παρενόχλησης υποστηρίζονται επαρκώς και να αξιολογήσουν την εφαρμογή του νέου νομικού πλαισίου συλλέγοντας δεδομένα για τον αριθμό των γυναικών θυμάτων σεξουαλικής παρενόχλησης στην εργασία, τις καταγγελίες που υποβάλλονται από τα θύματα και την έκβασή τους. (παράγραφος 105)

IV. Προστασία και υποστήριξη

A. Υποχρεώσεις γενικού χαρακτήρα (άρθρο 18)

22. Η GREVIO καλεί τις Ελληνικές Αρχές να ενισχύσουν σημαντικά τον συντονισμό της ανταπόκρισης στις ανάγκες των γυναικών θυμάτων όλων των μορφών βίας που καλύπτονται από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, δημιουργώντας θεσμοθετημένες δομές για τη συνεργασία και τον συντονισμό ανάμεσα σε όλους τους αρμόδιους θεσμοθετημένους φορείς, μη κυβερνητικούς οργανισμούς και εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης. (παράγραφος 113)

B. Πληροφόρηση (άρθρο 19)

23. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να διασφαλίσουν την ευρύτερη διάδοση εύκολα προσβάσιμων και έγκαιρα παρεχόμενων πληροφοριών σχετικά με τις υπηρεσίες υποστήριξης και τα νομικά μέτρα που είναι διαθέσιμα στις γυναίκες θύματα όλων των μορφών βίας που καλύπτονται από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, σε γλώσσα που κατανοούν. Θα πρέπει επίσης να διασφαλίσουν ότι οι διαθέσιμες πληροφορίες φτάνουν στις γυναίκες που εκτίθενται ή κινδυνεύουν να εκτεθούν σε διασταυρούμενες διακρίσεις, όπως οι γυναίκες Ρομά, οι μετανάστριες, οι αιτούσες άσυλο και οι προσφύγισες. (παράγραφος 120)

Γ. Γενικές υπηρεσίες υποστήριξης (άρθρο 20)

1. Κοινωνικές υπηρεσίες και στέγαση

24. Η GREVIO ενθαρρύνει τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν περαιτέρω μέτρα για να διασφαλίσουν ότι οι γυναίκες θύματα βίας έχουν επαρκή πρόσβαση σε κοινωνικές υπηρεσίες που καλύπτουν τις ανάγκες τους και διευκολύνουν την ανάκαμψή τους από τη βία. Θα πρέπει επίσης να διασφαλίσουν την πρόσβαση όλων των γυναικών θυμάτων βίας, ιδίως των γυναικών Ρομά, των γυναικών με αναπηρία και των μεταναστριών και προσφυγισσών, μεταξύ άλλων με την ευαισθητοποίηση των αρμόδιων επαγγελματιών σχετικά με τις ιδιαίτερες ανάγκες τους. (παράγραφος 125)

2. Υπηρεσίες υγειονομικής περίθαλψης

25. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να διασφαλίσουν ότι σε όλα τα ιδρύματα υγειονομικής περίθαλψης υπάρχουν ειδικά και ολοκληρωμένα πρωτόκολλα για τον εντοπισμό, τη θεραπεία και την περαιτέρω παραπομπή γυναικών θυμάτων βίας, συμπεριλαμβανομένων των θυμάτων ΑΓΓΟ, ανεξάρτητα από το καθεστώς διαμονής τους, και ότι παρέχεται επαρκής εκπαίδευση στο αρμόδιο προσωπικό για την εφαρμογή των εν λόγω πρωτοκόλλων. (παράγραφος 130)

26. Η GREVIO ενθαρρύνει τις Ελληνικές Αρχές να διασφαλίσουν ότι όλες οι γυναίκες θύματα έμφυλης βίας έχουν ισότιμη πρόσβαση στις κρατικές υπηρεσίες υγείας, ανεξάρτητα από το καθεστώς (διαμονής) τους. (παράγραφος 131)

Δ. Ειδικές υπηρεσίες υποστήριξης (άρθρο 22)

27. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να υποστηρίξουν και να αναπτύξουν περαιτέρω το δίκτυο εξειδικευμένων υπηρεσιών υποστήριξης και να αντιμετωπίσουν επαρκώς τις ανάγκες όλων των γυναικών θυμάτων όλων των μορφών

βίας που καλύπτονται από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης σε ολόκληρη τη χώρα, μεταξύ άλλων με την ενίσχυση της συνεργασίας με ΜΚΟ που παρέχουν τέτοιες υπηρεσίες, καθώς και με την εντατικοποίηση των προσπάθειών για την παροχή μακροπρόθεσμων υπηρεσιών ψυχολογικής συμβουλευτικής, προκειμένου να διευκολυνθεί η ανάκαμψη των θυμάτων. (παράγραφος 139)

Ε. Καταφύγια (άρθρο 23)

28. Η GREVIO καλεί τις Ελληνικές Αρχές να επεκτείνουν τον αριθμό και τη δυναμικότητα των καταφυγίων για τις γυναίκες θύματα βίας σε όλη τη χώρα, να αντιμετωπίσουν την έλλειψη πόρων που διατίθενται για τέτοιου είδους υπηρεσίες και να άρουν κάθε εμπόδιο και περιττή προϋπόθεση που δυσχεραίνει την πρόσβαση των θυμάτων σε τέτοια καταφύγια, μεταξύ άλλων για γυναίκες που εκτίθενται ή κινδυνεύουν να εκτεθούν σε διασταυρούμενες διακρίσεις. Επιπλέον, θα πρέπει να ληφθούν μέτρα για να διασφαλιστεί ότι η διαμονή είναι διαθέσιμη σε γυναίκες σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. (παράγραφος 146)

ΣΤ. Τηλεφωνικές γραμμές παροχής βοήθειας (άρθρο 24)

29. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να αυξήσουν τους ανθρώπινους και άλλους πόρους, μεταξύ άλλων μέσω της κατάλληλης κατάρτισης του προσωπικού της γραμμής βοήθειας για τις γυναίκες θύματα βίας, ώστε να μπορούν να παρέχουν πληροφορίες και βοήθεια, δωρεάν συμβουλευτική σε εμπιστευτική βάση και άλλες εξειδικευμένες υπηρεσίες (νομικές συμβουλές, συμβουλευτική σε κρίσεις) για όλες τις μορφές της έμφυλης βίας κατά των γυναικών που καλύπτονται από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής βίας και του ΑΓΓΟ. Είναι επίσης σημαντικό να παρέχεται πολύγλωσση βοήθεια και να διασφαλίζεται η προσβασιμότητα των υπηρεσιών αυτών σε γυναίκες με αναπηρία. (παράγραφος 151)

Ζ. Παροχή υποστήριξης σε θύματα σεξουαλικής βίας (άρθρο 25)

30. Η GREVIO καλεί τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν μέτρα για να συμμορφωθούν με τις απαιτήσεις του άρθρου 25 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, ιδίως με: (παράγραφος 158)

- α. δημιουργία κέντρων κρίσης βιασμού ή/και κέντρων παραπομπής για τη σεξουαλική βία που παρέχουν άμεση ιατρική περίθαλψη, υποστήριξη για την αντιμετώπιση του τραύματος, ιατροδικαστικές εξετάσεις και άμεση, βραχυπρόθεσμη και μακροπρόθεσμη ψυχολογική βοήθεια από ειδικευμένους/-ους επαγγελματίες που μπορούν να παρέχουν εξετάσεις με ευαισθησία για τα θύματα, σύμφωνα με τα πρότυπα που ορίζει η Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης,
- β. καθιέρωση τυποποιημένων πρωτοκόλλων για όλες/-ους τις/τους επαγγελματίες υγείας σχετικά με τη μεταχείριση γυναικών θυμάτων βιασμού/σεξουαλικής βίας, συμπεριλαμβανομένων πρωτοκόλλων για την παραπομπή τους σε εξειδικευμένες υπηρεσίες,
- γ. λήψη μέτρων που θα διασφαλίζουν ότι η πρόσβαση του θύματος σε διάφορες υπηρεσίες υποστήριξης δεν εξαρτάται από την προθυμία της να υποβάλει καταγγελία,
- δ. τη λήψη πρόσθετων μέτρων για τη διασφάλιση της έγκαιρης πρόσβασης σε ιατροδικαστικές εξετάσεις σε ολόκληρη τη χώρα.

Η. Παροχή προστασίας και υποστήριξης σε παιδιά μάρτυρες (άρθρο 26)

31. Η GREVIO καλεί τις Ελληνικές Αρχές να διασφαλίσουν ότι τα παιδιά που εκτίθενται σε ενδοοικογενειακή βία λαμβάνουν συμβουλευτική και υποστήριξη. Θα πρέπει επίσης να ληφθούν επείγοντως αποφασιστικά μέτρα, συμπεριλαμβανομένων νομοθετικών τροποποιήσεων, ανάλογα με την περίπτωση, για να διασφαλιστεί ότι τα παιδιά γυναικών θυμάτων βίας που διαμένουν σε καταφύγια δεν αντιμετωπίζουν εμπόδια στη λήψη εκπαίδευσης, υπηρεσιών υγείας και ψυχολογικής υποστήριξης. (παράγραφος 165)

Θ. Αναφορά από επαγγελματίες (άρθρο 28)

32. Υπενθυμίζοντας την αρχή της ενδυνάμωσης των γυναικών που έχει ενσωματωθεί σε όλη τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, η GREVIO ενθαρρύνει τις Ελληνικές Αρχές να διασφαλίσουν ότι η υποχρέωση αναφοράς που επιβάλλεται στις/τους επαγγελματίες θα μετριάζεται από την παροχή πλήρους και ευαίσθητης πληροφόρησης στο θύμα, ώστε να μπορεί να λάβει τεκμηριωμένη απόφαση και να διατηρήσει την αυτονομία της. Για το σκοπό αυτό, η GREVIO ενθαρρύνει επίσης τις Ελληνικές Αρχές να επανεξετάσουν την υποχρέωση των επαγγελματιών να καταγγέλλουν περιπτώσεις βίας κατά των γυναικών και των παιδιών τους, εκτός από τις περιπτώσεις στις οποίες υπάρχουν βάσιμοι λόγοι να πιστευτεί ότι έχει διαπραχθεί μια σοβαρή πράξη βίας που εμπίπτει στο πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και ότι αναμένονται περαιτέρω σοβαρές πράξεις. Αυτό μπορεί να απαιτεί να εξαρτηθεί η υποχρέωση αναφοράς από την προηγούμενη συγκατάθεση του θύματος, εκτός εάν το θύμα είναι παιδί ή δεν είναι σε θέση να προστατεύσει τον εαυτό του λόγω αναπηρίας. (παράγραφος 173)

V. Ουσιαστικό δίκαιο

A. Αστικό δίκαιο

1. Αστικά ένδικα μέσα κατά του κράτους - διασφάλιση της δέουσας επιμέλειας (άρθρο 29)

33. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να βελτιώσουν το νομικό καθεστώς των αστικών και πειθαρχικών μέτρων που είναι διαθέσιμα για την απόδοση ευθυνών σε διάφορες κατηγορίες κρατικών λειτουργιών που δεν συμμορφώνονται με τις υποχρεώσεις τους. (παράγραφος 178)

34. Η GREVIO ενθαρρύνει επίσης τους αρμόδιους φορείς να άρουν τα εμπόδια που περιορίζουν την πρόσβαση στους υφιστάμενους μηχανισμούς, μεταξύ άλλων στο πλαίσιο των άδικων αποφάσεων στην απονομή της δικαιοσύνης. Η πρόοδος σε αυτόν τον τομέα πρέπει να μετρηθεί με τη συλλογή δεδομένων σχετικά με τον αριθμό των καταγγελιών που υποβάλλονται από τα θύματα και τα αποτελέσματά τους. (παράγραφος 179)

2. Παροχή αποζημίωσης (άρθρο 30)

35. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν μέτρα για τη διευκόλυνση της πρόσβασης των γυναικών θυμάτων έμφυλης βίας σε αποζημίωση στο πλαίσιο αστικών και ποινικών διαδικασιών και να διασφαλίσουν ότι η αποζημίωση αυτή επιδικάζεται αμέσως και είναι ανάλογη με τη σοβαρότητα της βλάβης που υπέστησαν. Επιπλέον, η GREVIO ενθαρρύνει τις Ελληνικές Αρχές να συγκεντρώσουν δεδομένα σχετικά με τις αποζημιώσεις που καταβάλλουν οι δράστες σε γυναίκες θύματα έμφυλης βίας. (παράγραφος 184)

36. Επιπλέον, η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν μέτρα για την άρση των εμποδίων που εμποδίζουν τις γυναίκες θύματα έμφυλης βίας να έχουν πρόσβαση στο κρατικό σύστημα αποζημίωσης, το οποίο θα πρέπει να καλύπτει επαρκώς τα θύματα που έχουν υποστεί σοβαρές σωματικές βλάβες ή βλάβη της υγείας, σύμφωνα με τις απαιτήσεις του άρθρου 30, παράγραφος 2, της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης. Η αποζημίωση στις γυναίκες θύματα έμφυλης βίας θα πρέπει να χορηγείται εντός εύλογου χρονικού διαστήματος, όπως απαιτεί το άρθρο 30 παράγραφος 3 της σύμβασης. (παράγραφος 185)

3. Επιμέλεια, δικαιώματα επίσκεψης και ασφάλεια (άρθρο 31)

37. Η GREVIO καλεί τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν όλα τα αναγκαία πρακτικά και νομοθετικά μέτρα για: (παράγραφος 200)

- α. να βασίσουν τις πολιτικές και τις πρακτικές τους στην αναγνώριση ότι, σε ένα πλαίσιο ενδοοικογενειακής βίας, η κοινή γονική μέριμνα μπορεί να αποτελεί για τον δράστη το μέσο για να συνεχίσει να διατηρεί τον έλεγχο και την κυριαρχία επί της μητέρας και των παιδιών της και (για να συνεχίσει) να ασκεί βία εναντίον τους,
- β. να διασφαλίσουν ότι τα δικαστήρια υποχρεούνται να εξετάζουν όλα τα ζητήματα που αφορούν τη βία κατά των γυναικών και την ενδοοικογενειακή βία όταν λαμβάνουν οποιαδήποτε απόφαση σχετικά με την επιμέλεια και τα δικαιώματα επίσκεψης,
- γ. να ενσωματώνουν διαδικασίες αξιολόγησης και διαχείρισης κινδύνου για τον καθορισμό της επιμέλειας και των δικαιωμάτων επίσκεψης και να περιορίζουν τα δικαιώματα αυτά όταν αυτό είναι απαραίτητο για να εγγυηθούν την ασφάλεια της μητέρας και του παιδιού,

- δ. να τερματιστεί η πρακτική της αφαίρεσης των παιδιών από μη βίαιους γονείς ή του περιορισμού των γονεϊκών τους δικαιωμάτων με την αιτιολογία του "σύνδρομου γονεϊκής αποξένωσης" ή συναφών εννοιών,
- ε. να αρθούν τα εμπόδια που εμποδίζουν τις γυναίκες θύματα και τα παιδιά τους να διαφύγουν από τη βία.

38. Επιπλέον, η GREVIO καλεί τις Ελληνικές Αρχές να διασφαλίσουν την παροχή κατάλληλης κατάρτισης και κατευθυντήριων γραμμών με στόχο την ευαισθητοποίηση των δικαστών και άλλων αρμόδιων επαγγελματιών σχετικά με τις βλαβερές συνέπειες της βίας στα παιδιά που εκτίθενται σε αυτήν και πώς τα καθιστά θύματα από μόνα τους, καθώς και σχετικά με την έλλειψη επιστημονικής βάσης για το "σύνδρομο γονεϊκής αποξένωσης" και παρόμοιες έννοιες, και την εξοικείωσή τους με τις απαιτήσεις των διατάξεων της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης σχετικά με την επιμέλεια και τα δικαιώματα επίσκεψης. (παράγραφος 201)

39. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να αξιολογήσουν τις επιπτώσεις της τρέχουσας δικαστικής πρακτικής λήψης αποφάσεων σχετικά με την επιμέλεια και τα δικαιώματα επίσκεψης στην ασφάλεια των γυναικών θυμάτων ενδοοικογενειακής βίας και των παιδιών τους, συμπεριλαμβανομένων των συνδέσεων με τις έμφυλες δολοφονίες γυναικών και των παιδιών τους, να αναλύσουν τη σχετική νομολογία και να συλλέξουν δεδομένα σχετικά με τη χρήση που κάνουν οι δικαστές για τον περιορισμό ή την αφαίρεση των γονικών δικαιωμάτων ή των δικαιωμάτων επίσκεψης στο πλαίσιο της ενδοοικογενειακής βίας. (παράγραφος 202)

B. Ποινικό δίκαιο

1. Ενδοοικογενειακή βία, συμπεριλαμβανομένης της ψυχολογικής βίας (άρθρα 33 & 35)

40. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές: (παράγραφος 209)

- α. να εξετάσουν το ενδεχόμενο δημιουργίας ενός ξεχωριστού αδικήματος ψυχολογικής βίας που θα λαμβάνει υπόψη όλα τα στοιχεία που προβλέπονται στο άρθρο 33 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, προκειμένου να ποινικοποιούνται αποτελεσματικά όλες οι πράξεις που πλήττουν σοβαρά την ψυχολογική ακεραιότητα ενός προσώπου,
- β. να αυξήσουν την ευαισθητοποίηση, μεταξύ άλλων μέσω της κατάρτισης δικαστών, υπηρεσιών επιβολής του νόμου και επαγγελματιών του νομικού τομέα, σχετικά με την έμφυλη φύση και τις συνέπειες της ψυχολογικής βίας και να αυξήσουν την κατάρτιση σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο μπορεί να αποδειχθεί/τεκμηριωθεί και να διωχθεί ποινικά, μεταξύ άλλων όταν διαπράττεται στο ψηφιακό περιβάλλον.

2. Μη εμφανής παρακολούθηση ή παρενόχληση (Stalking) (άρθρο 34)

41. Η GREVIO ενθαρρύνει τις Ελληνικές Αρχές να συλλέξουν πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό των υποθέσεων παρενόχλησης που καταγγέλλονται, διερευνώνται και που επιβάλλονται κυρώσεις βάσει της ποινικής διάταξης για την παρενόχληση. Επιπλέον, τις ενθαρρύνει να λάβουν μέτρα για την ευαισθητοποίηση και την αύξηση της κατάρτισης που παρέχεται στις/τους δικαστικούς λειτουργούς σχετικά με τη διάταξη αυτή. (παράγραφος 212)

3. Σεξουαλική βία, συμπεριλαμβανομένου του βιασμού (άρθρο 36)

42. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων νομοθετικών μέτρων, για: (παράγραφος 218)

- α. να βελτιώσουν περαιτέρω τη νομοθεσία που διέπει τα αδικήματα σεξουαλικής βίας με σκοπό την άρση των εναπομεινάντων εμποδίων που περιορίζουν την αποτελεσματικότητα του ορισμού του βιασμού που βασίζεται στην έννοια της ελεύθερα δοθείσας συναίνεσης,
- β. να διασφαλίζουν τις κατάλληλες κυρώσεις για όλες τις πράξεις σεξουαλικής φύσης που διαπράττονται χωρίς τη συγκατάθεση του θύματος, ακόμη και όταν το θύμα δεν αντιστέκεται και όταν οι περιστάσεις της υπόθεσης αποκλείουν την έγκυρη συγκατάθεση.

43. Επιπλέον, η GREVIO καλεί τις Ελληνικές Αρχές να εισαγάγουν εκπαίδευση και κατευθυντήριες γραμμές για όλες/-ους τις/τους αρμόδιες/-ους επαγγελματίες του συστήματος ποινικής δικαιοσύνης, προκειμένου: (παράγραφος 219)

- α. να διασφαλίζεται μια κοινή κατανόηση του βιασμού και της σεξουαλικής βίας ως αδικήματα που βασίζονται στην απουσία συναίνεσης και όχι στη χρήση βίας,
- β. να διασφαλίζονται οι κατάλληλες κυρώσεις για όλες τις σεξουαλικές πράξεις που διαπράττονται χωρίς τη συναίνεση του θύματος, ανεξάρτητα από τα προσωπικά χαρακτηριστικά του.

4. Αναγκαστικός γάμος (άρθρο 37)

44. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για: (παράγραφος 224)

- α. να επανεξετάσουν τη νομοθεσία προκειμένου να διασφαλίσουν ότι ποινικοποιούνται όλες οι μορφές συμπεριφοράς που καλύπτονται από το άρθρο 37 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης,
- β. να διασφαλίσουν ότι προστατευτικά μέτρα είναι διαθέσιμα στα θύματα αναγκαστικού γάμου και στις γυναίκες και τα κορίτσια που κινδυνεύουν από αναγκαστικό γάμο και ότι οι αρμόδιες/-οι επαγγελματίες του νομικού τομέα έχουν επαρκή εκπαίδευση με σκοπό την εδραίωση της εφαρμογής του αδικήματος του αναγκαστικού γάμου.

5. Ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων (άρθρο 38)

45. Η GREVIO ενθαρρύνει τις Ελληνικές Αρχές να τροποποιήσουν τον Ποινικό Κώδικα προκειμένου να διασφαλιστεί ότι το αδίκημα του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων είναι πλήρως ευθυγραμμισμένο με το άρθρο 38 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης και με τον στόχο της Σύμβασης να διώκεται και να τιμωρείται το αδίκημα του ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων και να υποστηρίζονται και να προστατεύονται τα θύματα. (παράγραφος 227)

46. Η GREVIO ενθαρρύνει επίσης τις Ελληνικές Αρχές να εντείνουν τις προσπάθειές τους για την ευαισθητοποίηση και την εκπαίδευση όλων των σχετικών επαγγελματιών για τον εντοπισμό και την παροχή υποστήριξης στα θύματα ακρωτηριασμού των γυναικείων γεννητικών οργάνων. (παράγραφος 228)

6. Αναγκαστική έκτρωση και αναγκαστική στείρωση (άρθρο 39)

47. Η GREVIO ενθαρρύνει τις Ελληνικές Αρχές να συλλέξουν πληροφορίες σχετικά με τον αριθμό των εκτρώσεων και των στείρωσεων που πραγματοποιούνται χωρίς συγκατάθεση κατόπιν ενημέρωσης, ώστε να διαπιστωθεί η έκταση αυτών των μορφών

βίας κατά των γυναικών και να ληφθούν τα κατάλληλα μέτρα, συμπεριλαμβανομένων των νομικών μέτρων, ανάλογα με την περίπτωση. (παράγραφος 230)

7. Σεξουαλική παρενόχληση (άρθρο 40)

48. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν όλα τα απαραίτητα πρακτικά και νομοθετικά μέτρα για να διασφαλίσουν ότι όλες οι μορφές σεξουαλικής παρενόχλησης, σε όλους τους τομείς της ζωής, δημόσιους και ιδιωτικούς, μπορούν να διώκονται και να τιμωρούνται αποτελεσματικά και ότι η νομοθεσία για τη ρητορική μίσους περιλαμβάνει το φύλο ως σχετικό λόγο. (παράγραφος 236)

8. Κυρώσεις και μέτρα (άρθρο 45)

49. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να διασφαλίσουν ότι οι ποινές και τα μέτρα που επιβάλλονται για αδικήματα ενδοοικογενειακής βίας και τις άλλες μορφές βίας κατά των γυναικών που καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης είναι αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές. (παράγραφος 239)

9. Επιβαρυντικές περιστάσεις (άρθρο 46)

50. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν τα κατάλληλα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι όλες οι επιβαρυντικές περιστάσεις που απαριθμούνται στο άρθρο 46 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης έχουν ενσωματωθεί στο ελληνικό ποινικό δίκαιο και εφαρμόζονται αποτελεσματικά από τη δικαιοσύνη. (παράγραφος 241)

10. Απαγόρευση των υποχρεωτικών εναλλακτικών διαδικασιών επίλυσης της διαφοράς ή επιβολής ποινής (άρθρο 48)

51. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι η χρήση της διαμεσολάβησης σε περιπτώσεις βίας κατά των γυναικών βασίζεται στον πλήρη σεβασμό των δικαιωμάτων, των αναγκών και της ασφάλειας των θυμάτων. Ειδικότερα, η διαμεσολάβηση θα πρέπει να εφαρμόζεται μόνο με γυναίκες θύματα βίας που είναι σε θέση να αποφασίσουν ελεύθερα αν θα δεχθούν ή θα αρνηθούν τη διαδικασία. Οι Ελληνικές Αρχές θα πρέπει να διασφαλίσουν ότι οι αστυνομικοί, οι εισαγγελείς, οι διαμεσολαβητές/-βήτριες και όλα τα άλλα ενδιαφερόμενα μέρη στον τομέα της ποινικής δικαιοσύνης λαμβάνουν ειδικές κατευθυντήριες γραμμές και εκπαίδευση που εστιάζουν στην έμφυλη δυναμική της ενδοοικογενειακής βίας και στον αντίκτυπό της στην ικανότητα των θυμάτων να εισέλθουν σε μια διαδικασία διαμεσολάβησης επί ίσοις όροις με τον δράστη. (παράγραφος 248)

VI. Έρευνα, ποινική δίωξη, δικονομικό δίκαιο και προστατευτικά μέτρα

A. Γενικές υποχρεώσεις, άμεση ανταπόκριση, πρόληψη και προστασία (άρθρα 49 & 50)

1. Αναφορά στις υπηρεσίες επιβολής του νόμου, άμεση ανταπόκριση και διερεύνηση

52. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν περαιτέρω μέτρα για τη βελτίωση της ανταπόκρισης των αρχών επιβολής του νόμου στις γυναίκες θύματα όλων των μορφών βίας που καλύπτονται από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης. Ειδικότερα θα πρέπει: (παράγραφος 261)

- α. να παρέχουν σε όλες τις αρμόδιες αρχές επιβολής του νόμου τους πόρους, τις γνώσεις και τις εξουσίες για να ανταποκρίνονται άμεσα, κατάλληλα και με ευαισθησία ως προς το φύλο σε όλες τις μορφές βίας που καλύπτονται από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης, συμπεριλαμβανομένης της σεξουαλικής βίας, του αναγκαστικού γάμου και της παρενόχλησης,
- β. με βάση την αξιολόγηση της εφαρμογής στην πράξη των υφιστάμενων κατευθυντήριων γραμμών για την ενδοοικογενειακή βία, να αναπτύξει τυποποιημένες διαδικασίες λειτουργίας για τα στελέχη των υπηρεσιών επιβολής του νόμου όσον αφορά όλες τις μορφές βίας κατά των γυναικών που καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης,
- γ. να εντοπίσουν και να αντιμετωπίσουν τυχόν παράγοντες που συμβάλλουν στα χαμηλά ποσοστά καταγγελιών σεξουαλικής βίας,
- δ. να εξετάσουν το ενδεχόμενο τροποποίησης των υφιστάμενων πρακτικών ώστε να επιτρέπεται η ιατροδικαστική εξέταση και η συλλογή αποδεικτικών στοιχείων σε περιπτώσεις σεξουαλικής βίας και βιασμού, ανεξάρτητα από το αν το θύμα καταγγέλλει το περιστατικό στην αστυνομία.

2. Αποτελεσματική διερεύνηση και ποινική δίωξη - ποσοστά καταδικαστικών αποφάσεων

53. Η GREVIO καλεί τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν πρόσθετα μέτρα για να καταστεί δυνατή η άμεση και κατάλληλη διεκπεραίωση των ερευνών και των ποινικών διαδικασιών σε περιπτώσεις βίας λόγω φύλου, που θα βασίζονται σταθερά στην έμφυλη κατανόηση της βίας κατά των γυναικών, και να διασφαλίσουν ότι οι δράστες όλων των μορφών βίας που καλύπτονται από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης θα λογοδοτήσουν. Για τον σκοπό αυτό, θα πρέπει: (παράγραφος 268)

- α. να αναπτύξουν τυποποιημένες διαδικασίες λειτουργίας για την ποινική δίωξη όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών που καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης,
- β. να παρέχουν σε όλες/-ους τις/τους αρμόδιες/-ους επαγγελματίες την κατάλληλη κατάρτιση σχετικά με τη βία κατά των γυναικών λόγω φύλου,
- γ. να αξιολογήσουν την πρόοδο στον τομέα αυτό μέσω της κατάλληλης συλλογής δεδομένων, συγκρίσιμων σε όλη τη δικαστική αλυσίδα, και μέσω ανάλυσης του χειρισμού των ποινικών υποθέσεων από τις αρχές επιβολής του νόμου, τις εισαγγελικές αρχές και τα δικαστήρια, ώστε να διαπιστωθεί πού συμβαίνει διαρροή των υποθέσεων και να εντοπιστούν πιθανά κενά στη θεσμική αντιμετώπιση της βίας κατά των γυναικών.

B. Αξιολόγηση και διαχείριση κινδύνου (άρθρο 51)

54. Η GREVIO καλεί τις Ελληνικές Αρχές να διασφαλίσουν ότι: (παράγραφος 277)
- α. οι συστηματικές, ευαίσθητες ως προς το φύλο αξιολογήσεις κινδύνου και η διαχείριση της ασφάλειας θα γίνουν τυποποιημένες διαδικασίες σε όλες τις περιπτώσεις βίας κατά των γυναικών που καλύπτονται από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης,
  - β. οι αξιολογήσεις κινδύνου επαναλαμβάνονται σε όλα τα σχετικά στάδια της ποινικής διαδικασίας,
  - γ. οι αξιολογήσεις κινδύνου βασίζονται σε μια αποτελεσματική πολύ-υπηρεσιακή προσέγγιση, με τη συμμετοχή εξειδικευμένων υπηρεσιών και ΜΚΟ, προκειμένου να μετριάσουν οι κίνδυνοι για την ασφάλεια των θυμάτων.
55. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να εισαγάγουν ένα σύστημα αναδρομικής επανεξέτασης των υποθέσεων δολοφονιών γυναικών εξαιτίας του φύλου τους και να αξιολογήσουν κατά πόσον κενά στη θεσμική ή/και δικαστική ανταπόκριση συνέβαλαν στη μοιραία έκβαση, με στόχο να προληφθούν στο μέλλον και να καταστούν υπόλογοι, τόσο οι δράστες όσο και οι θεσμοί που έρχονται σε επαφή με τα θύματα και τους δράστες. (παράγραφος 278)

Γ. Επείγοντα μέτρα αποκλεισμού (άρθρο 52) - Περιοριστικοί (ή προστατευτικοί) όροι (άρθρο 53)

56. Η GREVIO καλεί τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν τα νομοθετικά μέτρα και τις πολιτικές που απαιτούνται για να ευθυγραμμιστεί το ελληνικό νομικό πλαίσιο και η ελληνική πρακτική με τα άρθρα 52 και 53 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, ιδίως: (παράγραφος 287)
- α. διασφαλίζοντας τη διαθεσιμότητα επειγόντων μέτρων αποκλεισμού (emergency barring orders) για όλες τις γυναίκες θύματα ενδοοικογενειακής βίας,
  - β. διασφαλίζοντας ότι οι εντολές προστασίας είναι διαθέσιμες και προσιτές στα θύματα όλων των μορφών βίας κατά των γυναικών που καλύπτονται από τη Σύμβαση της Κωνσταντινούπολης,
  - γ. ενισχύοντας την παρακολούθηση και την επιβολή των εντολών προστασίας, μεταξύ άλλων με τεχνικά μέσα, όπως η ηλεκτρονική παρακολούθηση,
  - δ. διασφαλίζοντας ότι εφαρμόζονται στην πράξη αποτελεσματικές, αναλογικές και αποτρεπτικές ποινικές ή άλλες κυρώσεις για την παραβίαση των εντολών προστασίας,
  - ε. συλλέγοντας δεδομένα σχετικά με τον αριθμό των διαταγών προστασίας που εκδόθηκαν (σε ποινικές και αστικές διαδικασίες), τον αριθμό των παραβιάσεων και τις κυρώσεις που επιβλήθηκαν ως αποτέλεσμα των παραβιάσεων αυτών.

Δ. Κατ' έγκληση και αυτεπάγγελτη διαδικασία (άρθρο 55)

1. Κατ' έγκληση και αυτεπάγγελτη διαδικασία

57. Η GREVIO ενθαρρύνει τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν όλα τα απαραίτητα μέτρα για να διασφαλίσουν ότι η εφαρμογή του άρθρου 344 του Ποινικού Κώδικα δεν θα έχει ως

αποτέλεσμα την άσκηση πίεσης στα θύματα σεξουαλικής βίας για να αποσύρουν τις κατηγορίες κατά των δραστών. (παράγραφος 290)

2. Υποστήριξη των θυμάτων σε νομικές διαδικασίες

58. Η GREVIO ενθαρρύνει τις Ελληνικές Αρχές να συνεχίσουν τις προσπάθειες για να διασφαλίσουν ότι τα θύματα βίας λόγω φύλου λαμβάνουν την απαραίτητη υποστήριξη καθ' όλη τη διάρκεια της δικαστικής διαδικασίας, ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι κίνδυνοι δευτερογενούς θυματοποίησης, υποστηρίζοντας παράλληλα πλήρως την ενδυνάμωσή τους. (παράγραφος 294)

Ε. Μέτρα προστασίας (άρθρο 56)

59. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να προβούν σε απολογισμό και να συμπληρώσουν τα υφιστάμενα μέτρα προστασίας για τα θύματα βίας λόγω φύλου, με σκοπό την καλύτερη ευθυγράμμισή τους με τις απαιτήσεις του άρθρου 56 της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης. Ειδικότερα, οι Ελληνικές Αρχές θα πρέπει να λάβουν αποφασιστικά μέτρα για την προώθηση της χρήσης οπτικοακουστικών μέσων στις δικαστικές ακροάσεις, σε ασφαλή δωμάτια και σε κλεισμένων των θυρών διαδικασίες, όπως απαιτείται, καθώς και των "σπιτιών των παιδιών" για τη συγκέντρωση των μαρτυριών ανήλικων κοριτσιών θυμάτων έμφυλης βίας. (παράγραφος 297)

ΣΤ. Νομική βοήθεια (άρθρο 57)

60. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν τα απαραίτητα νομοθετικά και άλλα μέτρα για να διασφαλίσουν την αποτελεσματική πρόσβαση των γυναικών στη δικαιοσύνη μέσω οικονομικά προσιτής και υψηλής ποιότητας νομικής εκπροσώπησης, ιδίως με τον εντοπισμό και την εξάλειψη τυχόν διοικητικών ή διαδικαστικών εμποδίων για την απόκτηση δωρεάν νομικής βοήθειας και την εξασφάλιση της πρόσβασης σε νομική βοήθεια σε πρώιμο στάδιο της διαδικασίας. (παράγραφος 303)

VII. Μετανάστευση και άσυλο

A. Καθεστώς διαμονής (άρθρο 59)

61. Η GREVIO ενθαρρύνει τις Ελληνικές Αρχές να προβούν σε επίσημη επανεξέταση της νομοθεσίας και των πολιτικών τους προκειμένου: (παράγραφος 319)

- α. να εξαλείψουν κάθε εμπόδιο, νομικό και πρακτικό, συμπεριλαμβανομένου του υψηλού αποδεικτικού ορίου, που εμποδίζει τις μετανάστριες να έχουν πρόσβαση σε αυτόνομη άδεια διαμονής σε περίπτωση ιδιαίτερα δύσκολων περιστάσεων, όπως όταν είναι θύμα των μορφών βίας που καλύπτονται από το πεδίο εφαρμογής της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, τις οποίες διέπραξε ή ανέχθηκε ο σύζυγος ή ο σύντροφος,
- β. να διασφαλίσουν ότι οι μετανάστριες θύματα έμφυλης βίας έχουν το δικαίωμα να τους χορηγηθεί αυτόνομη άδεια διαμονής σε περίπτωση απέλασης του βίαιου συζύγου ή συντρόφου.

62. Η GREVIO προσκαλεί επίσης τις Ελληνικές Αρχές να διασφαλίσουν ότι η χορήγηση αυτόνομης άδειας διαμονής για ανθρωπιστικούς λόγους σε εξαρτημένες μετανάστριες θύματα ενδοοικογενειακής βίας παρέχει στις έγγαμες και στις άγαμες εξαρτημένες γυναίκες το ίδιο καθεστώς και τα ίδια δικαιώματα. (παράγραφος 320)

B. Αιτήσεις ασύλου βασισμένες στο φύλο (άρθρο 60)

1. Διαδικασία ευαίσθητη προς τη διάσταση του φύλου για τον καθορισμό του προσφυγικού καθεστώτος

63. Η GREVIO καλεί τις Ελληνικές Αρχές να αντιμετωπίσουν τις αρνητικές συνέπειες της εφαρμογής της Κοινής Υπουργικής Απόφασης για τις γυναίκες και τα κορίτσια που ζητούν άσυλο και είναι θύματα έμφυλης βίας και να διασφαλίσουν ότι δεν θα εκτεθούν σε περαιτέρω βία και επανατραυματισμό. Για το σκοπό αυτό, θα πρέπει να εξασφαλίσουν αποτελεσματική πρόσβαση στη διαδικασία ασύλου για τις γυναίκες και τα κορίτσια που ζητούν διεθνή προστασία στην Ελλάδα, μεταξύ άλλων με την άρση του διοικητικού τέλους που απαιτείται για την υποβολή μεταγενέστερων αιτήσεων διεθνούς προστασίας. Επιπλέον, οι Ελληνικές Αρχές θα πρέπει να λάβουν επείγοντως μέτρα για την επαρκή κάλυψη των αναγκών στέγασης και υποστήριξης των γυναικών και κοριτσιών θυμάτων βίας που κρίνονται απαραίδεκτες για διεθνή προστασία σύμφωνα με την Κοινή Υπουργική Απόφαση. (παράγραφος 336)

64. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να διασφαλίσουν ότι οι επαγγελματίες που ασχολούνται με τις αιτήσεις διεθνούς προστασίας υποστηρίζονται ώστε να εφαρμόζουν επαρκώς τις σχετικές νομικές διατάξεις στις αιτήσεις διεθνούς προστασίας για λόγους βίας λόγω φύλου και ότι εκπαιδεύονται σε μια ευαίσθητη προς τη διάσταση το φύλου ερμηνεία όλων των λόγων δίωξης που προβλέπονται στο άρθρο 1Α(2) της Σύμβασης του 1951 για το Καθεστώς των Προσφύγων. (παράγραφος 337)

65. Η GREVIO ενθαρρύνει έντονα τις Ελληνικές Αρχές να λάβουν μέτρα για να διασφαλίσουν ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια που ζητούν άσυλο θα λάβουν την καλύτερη δυνατή υποστήριξη κατά τη διάρκεια της διαδικασίας ασύλου, ώστε να έχουν την ευκαιρία να αποκαλύψουν όλους τους λόγους για τους οποίους ζητούν διεθνή προστασία. Ειδικότερα, οι Ελληνικές Αρχές θα πρέπει να διασφαλίζουν ότι οι υφιστάμενες, ευαίσθητες ως προς το φύλο, διαδικαστικές εγγυήσεις εφαρμόζονται αποτελεσματικά και ότι οι γυναίκες και τα κορίτσια που ζητούν άσυλο έχουν πρόσβαση σε ποιοτική διερμηνεία και νομική βοήθεια. (παράγραφος 338)

2. Διαμονή

66. Η GREVIO καλεί τις Ελληνικές Αρχές: (παράγραφος 354)

- α. να εξασφαλίσουν ασφαλή και επαρκή στέγαση για όλες τις γυναίκες και τα κορίτσια που ζητούν άσυλο, μεταξύ άλλων με την παροχή χώρων φιλοξενίας μόνο για γυναίκες, και να εξασφαλίσουν επαρκή υποστήριξη για την κάλυψη των βασικών αναγκών, συμπεριλαμβανομένης της κατάλληλης πρόσβασης στην υγειονομική περίθαλψη,
- β. να δημιουργήσουν ένα αποτελεσματικό σύστημα ανίχνευσης των ευάλωτων σημείων των αιτουσών άσυλο κατά την άφιξη ή αμέσως μετά, με σκοπό τον εντοπισμό των αναγκών υποδοχής και των διαδικαστικών αναγκών που απορρέουν από εμπειρίες έμφυλης βίας ή κίνδυνο να εκτεθούν σε αυτήν,
- γ. να καθιερώσουν αποτελεσματικές διόδους παραπομπής για τις γυναίκες και τα κορίτσια θύματα έμφυλης βίας και να δημιουργήσουν ειδικά σημεία εστίασης (focal points) για τη σεξουαλική και έμφυλη βία σε όλα τα κέντρα υποδοχής και ταυτοποίησης,
- δ. να αναπτύξουν και να εφαρμόσουν πλήρως τυποποιημένες διαδικασίες λειτουργίας ή κατευθυντήριες γραμμές για την ευαίσθητη ως προς το φύλο υποδοχή των αιτούντων άσυλο και για την πρόληψη της έμφυλης βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών στους χώρους φιλοξενίας για την παροχή ασύλου,
- ε. να άρουν τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν σήμερα τα θύματα βίας κατά των γυναικών για να αποκτήσουν πρόσβαση σε εξειδικευμένες υπηρεσίες υποστήριξης και για να υποστηριχθεί η πρόσβασή τους σε εξειδικευμένες ΜΚΟ με εμπειρία στην παροχή βοήθειας σε θύματα έμφυλης βίας, παρέχοντας σε όλες τις γυναίκες που ζητούν άσυλο σχετικές πληροφορίες για τα δικαιώματά τους και τα υφιστάμενα ένδικα μέσα για περιπτώσεις έμφυλης βίας.

C. Μη επαναπροώθηση (άρθρο 61)

67. Η GREVIO καλεί τις Ελληνικές Αρχές να τηρήσουν την υποχρέωσή τους να σέβονται την αρχή της μη επαναπροώθησης των θυμάτων βίας κατά των γυναικών, μεταξύ άλλων όσον αφορά τις γυναίκες και τα κορίτσια που ζητούν άσυλο και φθάνουν μέσω θαλάσσης. Τις καλεί επίσης να λάβουν αποφασιστικά μέτρα για την πρόληψη πράξεων έμφυλης βίας κατά γυναικών και κοριτσιών που ζητούν διεθνή προστασία στην Ελλάδα και να διερευνούν κάθε τέτοια καταγγελία. (παράγραφος 359)